

сортів, у сорту Кара-Даг – від 32,2 до 35,1%, тоді як у сорту Єлени від 21,4 до 29,5%. Нами також було визначено, що нагромадження сухої біомаси більш інтенсивно відбувалося за широкорядного способу сівби.

Відповідно було встановлено, що строки сівби впливали на більше нагромадження сухої речовини. Так, формування максимальної кількості сухої речовини на момент побуріння 75% плодів забезпечував перший строк сівби у сорту Кара-Даг - 35,1%, і в сорту Єлени – 29,5% за широкорядного способу сівби.

Найважливішим показником фотосинтетичної діяльності посівів гречки є чиста продуктивність фотосинтезу (ЧПФ). Серед трьох досліджуваних нами сортів гречки найбільшими показниками ЧПУ у середньому по досліді за три роки (відповідно в межах 3,10-4,45 г/м² за добу) відзначався сорт Кара-Даг, особливо за першого строку сівби звичайним рядковим способом сівби, інші сорти гречки мали дещо менші показники за даного способу сівби.

Список використаних джерел

1. Полторецька Н.М. Наукове обґрунтування строків, способів та удобрення різних сортів гречки в умовах Правобережного Лісостепу України: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. с.-г. наук : спец. 06.01.09 «Рослинництво». Кам'янець-Подільський, 2007. 22 с.
2. Білоножко В.Я., Березовський А.П., Полторецький С.П., Полторецька Н.М. Агробіологічні та екологічні основи виробництва гречки. Умань, 2010. 332 с.
3. Культура гречихи. Ч. 2. Селекція и сельское хозяйство гречихи / Е.С. Алексеева, И. Н. Елагин, Л. К. Тараненко, Л. П. Бочкарева, М. М. Малина, В. А. Рарок, О.Л. Яцишен. Каменец-Подольский : издатель Мошак М.И., 2005. 240 с.

Степанченко Віталій

канд. с.-г. наук, асистент кафедри рослинництва, селекції та насінництва
Подільський державний аграрно-технічний університет
Кам'янець-Подільський, Україна

ФОТОСИНТЕТИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ СОРТІВ ПРОСА

Основними заходами для покращення інтенсивності роботи фотосинтетичного апарату і найкращого використання асимілянтів є підбір сортів з активним фотосинтетичним апаратом та раціональне застосування фізіологічно активних регуляторів життєвих процесів, що забезпечують більш тривалу роботу листкового апарату (добрива тощо) [1].

Високі врожаї сільськогосподарських культур з відповідними якісними показниками можна отримати у посівах з оптимальною площею листкової поверхні, оптимальним ходом її формування і структурою. Розвиток листкової поверхні та формування високого фотосинтетичного потенціалу листа в значній мірі залежить від обґрунтованості технологій вирощування, які забезпечують більш тривалу та продуктивну роботу листкової поверхні [2, 3].

Проведені нами дослідження та отримані результати дають підставу стверджувати, що площа листового апарату в значній мірі залежала від генетичних особливостей досліджуваних сортів та обробки насіння передбачених схемою досліду. В середньому за 2016-2018 рр. досліджень найбільшу площу листової поверхні формували сорти Аскольдо. Сорти Поляно та Золотисте поступалися вищевказаному сорту на 10 та 12 % відповідно.

У середньому за роки досліджень найбільша площа листової поверхні у сорту Аскольдо формувалась на варіанті з обробкою насіння препаратом Вермібіомаг і становила 18,9 тис. м² /га, у сорту Золотисте - 15,2 тис. м² /га, і сорту Поляно - 17,8 тис. м² /га.

Слід також відмітити вищий фотосинтетичний потенціал у сорту Аскольдо який становив в середньому на контролі – 3,11, а при обробці Вермібіомаг – 3,22. Менші показники були у сорту Поляно і найменші вони відмічались у сорту Золотисте.

Загальновідомо, що від площі асимілюючої поверхні посіву залежить ефективність її функціонування, що в свою чергу впливає на формування продуктивності рослин і визначається таким показником, як чиста продуктивність фотосинтезу (ЧПФ).

У сорту Золотисте показники чистої продуктивності фотосинтезу були нижчими порівняно з сортом Поляно і змінювались від 2,8 г/м за добу (на контролі) до 2,9 г/м за добу при обробці насіння препаратом Вермібіомаг.

Сорт Поляно у варіанті без обробки насіння продукував значення ЧПФ на рівні 3,0 г/м за добу, за умов обробки насіння препаратом Вермібіомаг — 3,4 г/м за добу. Найвище значення показника ЧПФ у сорту Аскольдо сформувалося на варіанті з обробкою насіння Вермібіомаг - 3,8 г/м² за добу.

Висновок. Створення оптимальних умов росту і розвитку рослин проса, за рахунок обробки насіння препаратами органічного походження є важливим фактором, який значно впливає на збільшення листової поверхні посівів проса посівного і на його загальну продуктивність.

Список використаних джерел

1. Каленська С. М., Черній В. П. Продуктивність посівів проса залежно від елементів біологізації технології вирощування. *Наукові доповіді Національного університету біоресурсів і природокористування України*. 2017. № 2 (66). URL: <http://journals.nubip.edu.ua/index.php/Dopovidi/article/view/8456/7922> (дата звернення : 20.01.2019)
2. Бахмат М. І., Бахмат О.М. Формування сортової врожайності сої в умовах Лісостепу західного. *Корми і кормовиробництво*. 2012. Вип. 73. С. 138-144.
3. Черній В. П. Урожайність проса за умов біологізації його вирощування у Правобезжному Лісостепу України. *Вісник Житомирського агроекологічного університету*. 2015. № 2 (50). Т. 1. С. 458–464.

